

Foreningen “Alderstrøst” 1880 - 1988

Fonden “Alderstrøst” 1988 - 1999

Foreningen »Alderstrøst«

gennem 50 år

1880 — 1930

For et halvt århundrede siden blev en del borgere i Aabenraa enige om at oprette en forening, som skulle have til formål "at skaffe herværende værdige gamle håndværksmestre såvel som også andre hæderlige borgere i tilsvarende livsstilling, f.eks. handlende, gæstgivere, ikke pensionsberettigede bestillingsmænd samt deres hustruer eller enker understøttelse eller fribolig".

Formålet var godt, eftersom der ligesom nu om stunder ikke rådede nogen velstand inden for de rammer, den ny forening skulle omfatte.

Tanken om oprettelse af denne forening undfangedes af sejlmager, senator Felleesen; men når man ser navnene på den første bestyrelse, kan man roligt gå ud fra, at alle disse mænd — kvinderne var den gang endnu ikke med ved sådanne foranstaltninger — gode borgere i staden Aabenraa, hver for sig har gjort en indsats i denne for mange mindrebemidlede medborgere vigtige sag.

Det er i dag, efter 50 års forløb, ganske interessant at se, hvem den første bestyrelse bestod af. Foreningens første formand var sejlmagermester Frellesen og hans stedfortræder garver P. Tondering, desuden valgtes ved det første "direktionsmøde", som foreningen "Alderstrøst" holdt, apoteker P. C. Stisgaard til kasserer med farvermester I. H. Bachmann som stedfortræder, skomagermester F. C. Christiansen til sekretær og endvidere som medlem af bestyrelsen agent P. Kralund. Til revisorer valgtes J. P. Junggreen og H. J. Stolzenburg. Den første protokol er underskrevet af Frellesen, Stisgaard og F. C. Christiansen.

En forening, hvis formål var at hjælpe sine medborgere ved at støtte dem økonomisk, kunne jo ikke godt arbejde uden pengemidler, hvorfor der ved starten sattes en indsamling i gang i byen, og denne indsamling forblev heller ikke uden resultat. På de cirkulerende lister tegnede sig i alt 53 personer for større eller mindre beløb eller for årlige bidrag. Antallet af de personer, som tegnede sig for bidrag, synes efter nutidsforhold ikke at have været ret stort, men man må huske på, at den kreds, man for 50 år tilbage kunne henvende sig til i et sådant øjemed, var meget begrænset.

Der findes endnu en liste over de første bidragsydere, mange kendte navne indenfor det daværende Aabenraa borgerskab, og det er ikke ud af vejen at nævne dem, eftersom de dog havde interesse for en sag, der var af stor betydning for et samfund af mennesker, der ikke modtog understøttelser eller hjælp nogen steder fra og både skulle og ville hjælpe sig selv; en sag, som må have optaget sindene meget stærkt. Denne første bidragsliste ser ud som en tilsvarende fra i dag, der er navne med store summer bag og navne med mindre og helt små bidrag, men vi har lov til at antage, at de alle, store såvel som små, er givne af et godt hjerte, Bidragsyderne var senator G. Raben, apotekerne Stisgaard og Reimers, J. P. Junggreen, P. Kralund, C. C. Knutzen, Fr. Paulsen, J. Bundesen, O. Thaning, Joh. Davidsen, P. H. Neumann, J. J. Voetmann, Fr. P. Raben, Overbeck, Jessenius Hansen, Harboe, Jürg. Lorentzen, pastor Tonnesen, pastor Güntzel, Wohlenberg, Hemmersam, Fr. Raben, Middelheus, Gulløve, L. Hansen, P. Neumann, Fr. N. Jessen, kapt. Ahlmann, kapt. C. C. Fischer, skibsbygmestrene Jacobsen og Paulsen, købmændene A. C. Schmidt, Erich Lorenzen, Bjørnshauge, K. C. Ries, J. Nathan, boghandler Sørensen, købmændene J. A. Jürgensen, Enemark, Andr. Johannsen, advokat Bekker, købmand A. W. Jacobsen, orgelbygger Marcussen, kommerceråd Lorentzen, købmændene P. Th. Todsens, Fr. C. Raben, H. C. Davidsen, Hans Ries, J. Petersen, Fr. v. Bergen, L. Møller, provst Gøttig og købmand H. J. Wilgaard. Det er ikke store midler, foreningen råder over til at begynde med. Det første regnskabsår slutter med en kassebeholdning på 47 penning og en formue på 5.706,98 mark.

Foreningen "Alderstrøst" havde nu optaget sin gerning, at give trængende indenfor håndværker- og handelsstanden en håndsrækning, gamle mennesker, som har arbejdet redeligt og ærlig slidt alle deres dage, uden at få noget lagt til side, dette skete i form af et prebende, en sum penge, der udbetaltes hvert år ind under jul.

Men foruden at yde denne årlige understøttelse var det jo foreningens store mål at få samlet en formue, en byggefond, for en gang at kunne byde de gamle indenfor foreningen en smuk og dem værdig lejlighed.

Af medlemsbidraget alene var det ikke let at samle en formue, hvorfor der i årenes løb blev prøvet både det ene og det andet for at øge foreningens formue. Der blev begyndt i det små, idet man midt i firserne ud hænger samlebøsser i de tre hoteller "Enigheden", "Colosseum" og "Danmark"; men man kan vist godt gå ud fra, at det ikke er blevet til store ting, som blev lagt i disse sparebøsser. Men så er det, at nogle medlemmer sidst i firserne får den idé at holde en basar, forresten et yndet middel den dag i dag til at hjælpe på foreningens kassebeholdninger.

Efter mange og store forberedelser holdtes der en basar i dagene 24., 25. og 26. februar 1888, og det økonomiske resultat af denne basar var heller ikke dårligt. Den gav nemlig et nettooverskud på 3.432,40 mk., og da det var særligt hårdt med frost og sne denne vinter, uddeltes 332,40 mk. til trængende i byen.

Foreningen arbejder nu støt og roligt i en del år. Af og til kommer der et nyt medlem ind i bestyrelsen. De fleste medlemmer af bestyrelsen sidder længe ad gangen, og for det meste er det kun ved dødsfald, at der vælges et nyt bestyrelsesmedlem.

Men en og anden fatter en sådan interesse for Foreningen "Alderstrøst", at de testamenterer og skænker den større og mindre kontante summer, obligationer eller legater. Her kan lige nævnes Gustav Raben, sadelmager Skau, Jørgen Callesen, Middelheus, apotekerne Reimers og Stisgaard og mange andre, så foreningens formue vokser ret hurtigt. 10 år efter oprettelsen er der en formue på 16.825,49 mk., og igen 10 år senere på 37.516,47 mk., og formuen voksede stadig.

Da den første basar havde givet så godt et økonomisk resultat, fik man nogle år senere mod til at prøve dette igen og i marts 1897 afholdtes så den anden basar til fordel for "Alderstrøst". Denne gik dog ikke så godt og gav kun et overskud på 2.113,43 mk., hvoraf en tredjedel, 704,40 mk., fordeltes blandt byens trængende. Dette mindre gode udbytte af denne foranstaltning foranledigede foreningen til at udarbejde en betænkning over, hvad der var årsag til dette mindre gode resultat. Denne redegørelse indeholder gode råd til de efterkommere, der eventuelt ville prøve på det samme. De forskellige bestyrelser var altid virksomme for foreningens vé og vel. Således lykkedes det bestyrelsen i 1903 at få udvirket ved finansministeriet i Berlin, at foreningen ansås for en mild stiftelse og derigennem blev fritaget for at svare stempelskat, arveafgift og retsomkostninger, hvad der selvfølgelig var af stor betydning for foreningen.

Foruden de syv mænd, der kom ind i den første bestyrelse, har der i årenes løb sidet: C. Andersen, E. Zincke, J. P. Lange, Hans Ries, Julius Koch, Middelheus, Overbeck, Gøttig, O. Thaning, J. G. Petersen, P. H. Callesen, Asmus Andresen, F. F. Boyesen, F. Erichsen, Hans Danielsen, P. Kraft og Hans Callesen. Agent Peter Kralund var medlem af bestyrelsen til sin død.

30 år efter, at Foreningen "Alderstrøst" var stiftet, følte den sig stærk nok til at føre det store mål ud i livet: Opførelsen af et eget hjem.

Den 14. marts 1910 vedtoges det at erhverve en byggegrund af enkefru Callesen, beliggende ved den nuværende Callesensgade. Der købtes 2.500 kvadratmeter for en pris af 3 mk. pr. kvadratmeter. Da først grunden var købt, gik man hurtigt videre, og på en generalforsamling den 14. november samme år vedtoges det at begynde med nybygningen i efteråret 1911, så hjemmet kunne stå færdigt til indflytning i 1912.

Man enedes om 12 lejligheder, og til et byggeudvalg valgtes C. C. Kurtzweil, P. Clausen, E. Zinck, H. Gebhardt, H. Autzen, Iversen og Henning. Udvalget enedes om at udskrive en konkurrence, de bedste 3 tegninger belønnes med 300 mk. Opgaven for arkitekterne lød på at fremstille en bygning på 6 dobbelte og 6 enkelte lejligheder til en sum, der ikke måtte overskride 25.000 mk.

Der indkom 12 tegninger, hvoraf en af den unge bygmester Peter Callesen valgtes som den bedste og blev belønnet med 150 mk. Arkitekt Carstensen og bygmester Langschwager fik en præmie på henholdsvis 100 mk. og 50 mk. Til dækning af byggeudgifterne opsagdes foreningens 3 hypoteker på ialt 17.400 mk. Desuden havde foreningen 11.000 mk. indestående i Sparekassen. Håndværkerforeningen fra 1869 skænkede en sum af 2.000 mk. Bygmester P. Viereck fik overdraget murer- og tømrerarbejderne for en pris af 14.695,70 mk.

Den 19. november 1912 indviedes foreningens egen bygning ved en blomsterfest, og de, som fik overladt lejlighederne, var glade for at kunne flytte ind i så smukke hjem. Foreningen "Alderstrøst" led selvfølgelig stærkt under krigen. Medlemstallet daledede, og tit var generalforsamlingerne slet ikke beslutningsdygtige. Ved krigens slutning gik foreningens markkapital tabt; men den danske stat har påtaget sig at yde en årlig renteregulering. Desforuden har staten på foreningens ansøgning fritaget denne for ejendoms- og grundskyld. Fra antikvar Julius Petersen's hjælpefond i København modtager foreningen 100kr. årlig. Da der her i Aabenraa som alle vegne var stærk mangel på lejligheder, indrettedes i 1923 2 gavllejligheder i ejendommen ved hjælp af et rentefrit lån fra byen, så der nu er 14 lejligheder i foreningens hjem i Callesensgade. I den nuværende bestyrelse sidder de herrer fhv. snedkermester Andr. Petersen, senator Johs. Aschenberg, fhv. malermester L. Sohnemann, malermester Herløv Møller, bankdirektør H. Jørgensen, bogtrykker W. Boje og købmand Johs. Paulsen. Af disse har formanden, Andreas Petersen, tilhørt bestyrelsen uafbrudt lige siden 1905. Foreningen har for tiden 345 medlemmer.

En sammenslutning som Foreningen "Alderstrøst" har i dag ligesom for 50 år siden krav på Aabenraa bys borgeres bevågenhed, og der er også i de senere år vist foreningens interesse fra forskellig side. Men det har dog været begrænset, hvad foreningen har kunnet yde netop de sidste år. Det må håbes, at rigtig mange vil slutte op om "Alderstrøst" og give denne uegennyttige sammenslutning en håndsrækning. Ligeså må det forventes, at myndighederne fortsat vil se med venlige øjne på "Alderstrøst", så arbejdet bliver lettere i fremtiden, til gavn og glæde for de gamle håndværksmestre og handlende samt deres hustruer, som fortjener at få en lys og lykkelig livsaften i gode omgivelser. Kunne dette opnås, virker foreningen ikke forgæves, og dette ville være den bedste gave til 50-årsdagen, en spore til fremdeles at arbejde videre.

**Foreningen »Alderstrøst
gennem
1930 – 1980**

Så er der atter gået 50 år, og **FORENINGEN "ALDERSTRØST"** fungerer stadigvæk på bedste måde, selvom udviklingen rent gode-mæssigt i disse år har været enorm. Det offentlige har bygget alderdomshjem og plejehjem med alle moderne faciliteter, og her kan de ældre bo og blive passet og plejet af ansat personale. I det hele taget er den sociale sektor blevet udvidet med betydelige hjælpeområder. Trods denne udvikling viser det sig, at "ALDERSTRØST" har sin berettigelse, da der overhovedet ingen problemer er med at få lejet ud. Og vi bestyrelsesmedlemmer kan kun glæde os over, at vi stadigvæk kan være til gavn for disse herlige mennesker, som ønsker at tilbringe deres otium indenfor dette særlige og frie miljø på "ALDERSTRØST".

For perioden 1930-1980 kan vi berette følgende:

Indtil 1937 foregår alt stille og roligt i foreningen, og der er ingen store udgifter, da det kun er nødvendigt at foretage almindeligt vedligeholdelsesarbejde. Men i 1937 beslutter bestyrelsen, at der nu skal finde en modernisering sted, hvad angår opvarmningen af lejlighederne, som indtil det tidspunkt var opvarmet fra kakkelovne. Der blev nu i stedet installeret centralvarmeanlæg, og denne investering beløb sig til kr. 4.885,00. Beboerne var ovenud lykkelige for denne store forbedring, som også var med til at gøre dagligdagen lettere.

Atter gik der en årrække, hvor der kun blev foretaget den nødvendige vedligeholdelse – 2. verdenskrig satte til dels også en stopper for eventuelle moderniseringsplaner. Én for beboerne god og nyttig ting blev udført i 1946, og det var, at der blev installeret en telefon til beboerne. Den blev placeret et centralt sted i bygningen, så det blev nemmere og hurtigere at få kontakt - og det såvel inde- som udefra.

Det viser sig i 1947, at centralvarmekedlen er meget medtaget efter fyring med krigens svovlholdige brændsel - bl.a. brunkul. På det tidspunkt var der 1 års leveringstid på en ny kedel, så bestyrelsen blev tvunget til at købe en brugt.

Afdøde bestyrelsesmedlem Chr. Mortensen havde testamenteret sin ejendom til foreningen "ALDERSTRØST" på særlige betingelser, og ved salg af ejendommen i 1953 tilfaldt der "ALDERSTRØST" kr. 15.484,12.

I 1953 blev der for første gang drøftet mulighederne for at bygge nogle flere lejligheder, men bestyrelsen enedes dog om, at det ville blive for dyrt, da foreningens kapital nok var utilstrækkelig til at udgøre et fornuftigt grundlag. Spørgsmålet om en eventuel udvidelse blev taget op igen i 1955, men tidspunktet vurderes som ugunstigt.

Der blev monteret håndvaske i toiletrum i 1964, opsat nyt stakit i 1965, og for et beløb på ca. kr. 13.000,00 blev der samme år monteret et badeværelse på loftet.

Gasværket i Aabenraa nedlægges, og derfor bliver der indlagt strøm til el-komfurer i 1967, og udgiften hertil andrager kr. 6.000,00.

Årene 1968 til 1976 giver ikke anledning til bemærkninger, hvad angår vedligeholdelse og forbedringer på bygningen. Derimod skaber oliekrisen i 1973/74 en voldsom stigning på olieprisen, hvilket får en ubehagelig indvirkning på beboernes varmebidrag.

For at afbøde virkningen af den voldsomme stigning på energipriserne, vedtog bestyrelsen den 19. 1. 1977 at lade udføre montering af forsatsglas og tætningslister for samtlige vinduer, samt få ordnet fornøden isolering af tagetagen. Totaludgiften ville blive ca. kr. 50.000,00, hvoraf en del dog blev godtgjort af det offentlige (isoleringstilskud).

I tilknytning til Statsskolens udvidelse havde bestyrelsen for "ALDERSTRØST" flere møder med Aabenraa Statsskole, Staten og Aabenraa Kommune. Forhandlingerne medførte, at Foreningen "ALDERSTRØST" i 1978 fik tilkendt en erstatning på kr. 80.000,00 for jord, som skulle afgives til Staten. Disse penge vil udelukkende blive brugt til modernisering af lejlighederne.

Efter at bestyrelsen havde undersøgt de økonomiske konsekvenser ved tilslutning til fjernvarmeforsyningen i årene 1959, 1973, 1974 og 1979, blev spørgsmålet atter be-

handlet i 1980, og den 19. 6. 1980 vedtoges det at tilslutte "ALDERSTRØST". Udgift ca. kr. 21.000,00.

På 50 års jubilæumsdagen besøgte den daværende bestyrelse beboerne på "ALDERSTRØST", og der blev overrakt en blomst til hver enkelt beboer i dagens anledning.

På 100 års jubilæumsdagen bliver der afholdt reception på restaurant Viking om formiddagen. Restaurant Viking danner også rammen om en festmiddag om aftenen, hvor beboerne på "ALDERSTRØST" er foreningens gæster. (Det er forresten første gang i de forløbne 100 år, at foreningen spenderer penge på et sådant traktement.)

Ved en henvendelse til beboerne på "ALDERSTRØST" lige før jubilæet blev der kun udtrykt tilfredshed med at være "ALDERSTRØST-beboer". Sammen med tilfredsheden var der dog en enkelt reklamation, og det var fru Anna Steppat, som nu gerne ville have køkkenvinduet tætnet, da hun ellers var bange for at få køkkenet omdannet til en swimmingpool. (Regnmængden i oktober 1980 udgjorde 210 mm.)

Frk. Helga Hansen, som har boet på "ALDERSTRØST" i 12 år; fortæller, hvor tryk hun følte sig, da hun flyttede ind i 1968. Bl.a. var hun også benøvet over så friske og humørfyldte, de fleste havde været, selvom flere af damerne havde rundet 80 år. På det tidspunkt var efternavnet på 4 af damerne Petersen, og for at kunne holde dem adskilte fandt man så ud af nogle tilknytningsforhold, som så blev brugt til at stedfæste den enkelte. Resultatet var følgende:

Fru All-Right Petersen
Fru Hoffgaard Petersen
Fru Sygekasse Petersen og
Fru Konsulat Petersen.

Frk. Helga Hansen har både evner som poet og tegner, bl.a. har hun flere tegninger af beboerne på "ALDERSTRØST", og som et beboerindslag har vi udvalgt følgende lille digt:

*Går du derhjemme med svære
problemer, som bløder,
så gå blot ud og tal med folk
du møder,
da vil du se, et smil og
venlighed kan overvinde,
så selv den største uro vil forsvinde.*

*Du tror måske, de andre ser din
uro,
men den kan skjules - kan den
gudske lov!
Måske de andre også har behov
for smil og venlighed at overvinde,
så også deres uro kan forsvinde.
(H. H.)*

Her på 100 års jubilæumsdagen vil bestyrelsen gerne bringe en tak til medlemmerne, som via deres medlemsbidrag støtter "ALDERSTRØST", en tak til pengeinstitutionerne som på flere måder har været meget positive og behjælpelige på det økonomiske område - TAK til ALLE som igennem årene har været med til at støtte foreningen, såvel med gaver som på anden måde.

En særlig tak til beboerne, fordi I er nemme, flinke og taknemmelige. "lejere", som gør, at vi føler ekstra glæde ved jobbet som bestyrelsesmedlem.

Vi vil gøre vort til, at oasen "ALDERSTRØST" vil komme til at bestå i
- yderligere 50 år.

*Lorenz Christiansen
Kurt von Münchow*

*Peter Greve
Holger Nielsen*

*Tage Gregert Jensen
Christian Paulsen Willy Schmidt*

Fonden ALDERSTRØST 1988 - 1999.

Den 13. 11.1988 afholdtes ekstraordinær generalforsamling med advokat Nis Møller som dirigent. Vedtægter for **FONDEN ALDERSTRØST** blev underskrevet. Og det kan oplyses, at §3 har følgende tekst:

Fondens formål er at yde støtte til ældre medborgere i Aabenraa kommune,
herunder bl.a ved at yde kontant tilskud i forbindelse med oprettelse af ældreboliger i Aabenraa,
ved at yde kontante tilskud til ældre medborgere og
ved på anden måde økonomisk at bistå værdigt trængende medborgere.

Støtten kan også ydes i form af lån med tilbagebetalingspligt, herunder på lånevilkår, som nærmere fastsættes af bestyrelsen.

Uddeling af fondens midler skal så vidt muligt foretages på foreningen "Alderstrøst" s stiftelsesdag den 13. november".

Foreningens formue, som var opgjort 11.11.88, udgjorde kr. 1.249.230,88.

Der blev taget afsked med Harald Cleemann, som fik en erkendtlighed for 29 års indsats som revisor.

På et møde den 08.12.88 blev det besluttet at investere i obligationer, og det blev overladt til Sparekassen Sønderjylland (senere Sydbank) at tage sig at opstarten samt sørge for en regnskabsmæssigt oversigt.

Bestyrelsen arbejder nu løbende med at finde emner til modtagelse af midlerne. Endvidere sørger den for, at beløb fra udtrukne obligationer til stadighed bliver geninvesteret i obligationer med det bedst mulige afkast.

For fuldstændighedens skyld kan oplyses, at Kolstrup Boligforening ændrede de 12 lejligheder i "Alderstrøst" til 8 topmoderne lejligheder, endvidere byggede de på grunden en ejendom med 6 boliger og en ejendom med 4 boliger. Lejlighederne er primært beboet af ældre, som er lykkelige for forholdene. Vore 5 medlemmer boede der indtil deres dødsdag, og Fonden Alderstrøst ydede tilskud til deres husleje i hele perioden. Dette huslejetilskud beløb sig til kr. 76.455,00. Bestyrelsen var meget tilfreds med, den måde overgangen til det "Nye" var sket på, og forærede Kolstrup Boligforening et springvand placeret ved Foreningen Alderstrøst's tidligere stiftelsesbygning. Indflytningen i lejlighederne skete i 1990 og springvandet blev overdraget i 1991

Af større legater, som er udbetalt, kan nævnes:

1989 Plejehjemmet GRØNNEGAAIRDEN kr. 25.000,00 til kørestole

1989 Plejehjemmet FRYDENDAL kr. 25.000,00 til liftbus

1990 Plejehjemmet FRYDENDAL kr. 25.000,00 til liftbus

1991 Kolstrup Boligforening kr. 20.000,00 til springvand ved bygningen ALDERS-TRØST

1996 Bjarne Bent Nørgaards Mindelegat kr. 50.000,00 til CT-scanner.

Normalt ligger legaterne på beløb fra kr. 2.000,00 - kr. 10.000,00- alt efter behov.

Efter at Foreningen "Alderstrøst" har bestået i 108 år og været til gavn og glæde for mange mennesker, slutter vi nu med vemod dette kapitel, Samtidig ser vi optimistisk frem til at gøre en ekstra indsats for at gavne så mange som muligt på bedste måde med Fonden "Alderstrøst".

Bestyrelsen ved ændring til Fond:

Chr. Paulsen, Peter Greve,
Lorentz Christiansen (formand)

Preben Jakobsen,
Willi Schmidt

Kurt von Münchow
Tage Gregert Jensen